

Odvjetnica Vesna Alaburić
Đorđićeva 9
10000 Zagreb

PARNICA

Edis Mušić

v.

Udruženje CENTAR ZA KRITIČKO MIŠLJENJE, Štefica Galić i Predrag Blagovčanin

- analiza pravomoćne presude -

U Zagrebu, 31. oktobra 2023.

S A D R Ž A J

I.	UVODNE NAPOMENE	3
II.	ANALIZA	6
II.1.	Službeni javni dokumenti ili službeni interni dokumenti	6
II.2.	Da li je autor, izvještavajući o sadržaju službenih dokumenata, povrijedio pravo tužitelja na presumpciju nedužnosti?	8
II.3.	Da li je autor poštovao novinarsko pravilo „čuti i drugu stranu“ i da li je poduzeo druge radnje radi provjere točnosti podataka sadržanih u službenim dokumentima i potpunog obavještanja javnosti?	8
II.4.	Da li je autor, sukladno pravilima profesionalnog i odgovornog novinarstva, mogao i/ili trebao poduzeti i druge radnje radi provjere točnosti podataka sadržanih u službenim dokumentima o kojima je izvještavao?	9
II.5.	Pogrešna primjena materijalnog prava	10
II.5.1.	Tužitelj je „javni službenik“, pa je standard odgovornosti tuženika za štetu – svjesno iznošenje neistine ili zanemarivanje neistinitosti zbog nepažnje	10
II.5.2.	Drugostupanjski sud propustio provesti test razmjernosti	10
III.	ZAKLJUČAK		

I. UVODNE NAPOMENE

1. Edis Mušić je podnio tužbu protiv Udruženja CENTAR ZA KRITIČKO MIŠLJENJE kao nakladnika portala *tacno.net*, glavne i odgovorne urednice Štefice Galić i autora Predraga Blagovčanina radi naknade nematerijalne štete uzrokovane prilogom s naslovom „Koga čuvaju 'Unutrašnji organi': poredak ili kriminal“, koji je 23.05.2018. objavljen na portalu *tacno.net*. Tužitelj zahtijeva utvrđenje povrede časti i ugleda, novčanu naknadu u iznosu od 7.000,00 KM i objavu presude, kao i naknadu parničnog troška.¹
2. Sporni prilog je izvještaj o *Informaciji* Odjeljenja za kriminalističko-obavještajne poslove policije MUP-a HNK, koju je 2015. načelnik Sektora kriminalističke policije Ramiz Hasić uputio Tužilaštvu BiH. Dopis načelnika Hasića, na službenom memorandumu, s brojem spisa, nosi oznaku „TAJNO“. U prilogu su objavljeni faksimili spomenutih dokumenata, a svaka stranica dokumenta otvara se „klikom“ na faksimil stranice. *Informacija* sadrži navode o nezakonitom postupanju tužitelja i drugih osoba.

U prilogu se prenosi i sadržaj službenih bilješki Granične policije BiH o osobama koje su najčešće prelazile granicu Crveni Grm (među njima i Mušić), i to vozilom koje je imalo ugrađeno duplo dno ispod zadnje klupe. Autor podsjeća na policijsku akciju „Taksa“ iz 2010., u kojoj je uhapšeno 40 osoba zbog organiziranog kriminala – krijumčarenja necarinjene robe, među njima i nekoliko policijskih službenika.

U međunaslovu se navodi da su „informacije o navodnom kriminalu u MUP-u HNK dostavljene Tužilaštvu BiH“, a u prilogu se dokumenti prepričavaju uz navode da se tužitelj „sumnjiči“, da „informacije Odjeljenja ... Mušića dovode u vezu“, da „službene zabilješke Granične policije BiH“ sadrže određene podatke o tužitelju, da se „prema zvaničnom dokumentu MUP-a HNK Edis Mušić tereti“ ili „dovodi u vezu“ i slično. Ukratko, autor kontinuirano podsjeća da prepričava dokument koji je načelnik Sektora kriminalističke policije 2015. dostavio Tužilaštvu BiH. Prilog završava informacijom da Tužilaštvo BiH nije odgovorilo na pitanje da li je istraga po tom predmetu pokrenuta ili ne.

3. Tužitelj u tužbi brojne tvrdnje označava klevetničkim. Tužitelj, međutim, ne citira sporne rečenice cjelovito, tako da u tužbi nije vidljivo da su sporne tvrdnje prenijete iz dokumenta koji je načelnik Sektora kriminalističke policije uputio Tužilaštvu BiH, već iz tužbe proizlazi da se radi o autorskim tvrdnjama.

Tužitelj dodatno u tužbi tvrdi da su tuženici *iznijeli* neistinite informacije o njemu, iako se zapravo radi o *pronošenju* informacija iz dokumenta jednog državnog organa, koji je prosljeđen drugom državnom organu,² te službenih bilješki Granične policije BiH.

¹ Tužbu je podnio i Mirjan Brkić, ali je on tužbu povukao.

² Radnja *iznošenja* bitno se razlikuje od radnje *pronošenja*. Zato Zakon o zaštiti od klevete FBiH govori i o *iznošenju* i o *pronošenju* izražavanja. Pretpostavke odgovornosti za štetu, kao i pretpostavke pod kojima se

4. Tuženici u odgovoru na tužbu i tijekom postupka obrazlažu da su sporne tvrdnje prenijete iz službenih dokumenata policije iz 2015., koji su predani Tužilaštvu BiH, te iz službenih bilješki Granične policije BiH o navodnim kriminalnim aktivnostima inspektora MUP-a HNK Edisa Mušića. Službene dokumente su, kako navode, iznijeli „novinarskom formulacijom prilagođenoj čitatelju“. Pozivaju se na presudu Europskog suda za ljudska prava (ESLJP) u predmetu *Colombani v. Francuska*, u kojoj se ponavlja pravno stajalište da novinari imaju pravo pozivati se na sadržaj službenih izvještaja bez prethodnog provođenja nezavisnog istraživanja. Zaključuju da je u spornom prilogu iznijet vrijednosni sud autora o navodnim kriminalnim aktivnostima tužitelja i da je objavljen sadržaj službenih dokumenata.
5. Tužitelj je osporio navod da se radi o službenim dokumentima, a za „navodnu informaciju“ je ustvrdio da nije autentična i da nije sastavljena u formi isprave podobne da bude dokaz u parnici.
6. Općinski sud u Mostaru odbija tužbeni zahtjev, a u obrazloženju analizira sve provedene dokaze i zaključuje da je u knjizi izlazne pošte za 2015. evidentiran dokument „Tužiteljstvu BiH Sarajevo Informacija“, ali da akt u arhivi Sektora kriminalističke policije nije pronađen. U knjizi evidencija službenih bilješki za 2015. također je evidentirana Službena bilješka – Informacija, koju je sačinio Odjel za kriminalističko obavještajne poslove, s naznakom da je proslijeđeno Tužilaštvu BiH, ali da ni ta zabilješka nije pronađena u arhivi. Sud nadalje utvrđuje da je o tim dokumentima autor poslao upit kabinetu ministra HNK, a dobio je odgovor da se sve prijave pomno istražuju, ali da detalje ne mogu komentirati. Autor se obratio i tužitelju, ali on nije dao izjavu, uz obrazloženje da nema odobrenje nadređenog. Autor je kontaktirao i Tužilaštvo BiH, ali ono nije odgovorilo na pitanje da li je neka istraga u toku.

Sud zaključuje da objavljeni tekst ne predstavlja vrijednosni sud tuženika, već da se radi o iznošenju činjeničnih tvrdnji koje se temelje na dobivenim dokumentima iz MUP-a HNK. Radi se o temi od javnog interesa i prilog se odnosi na javnu osobu.

„Stanje unutar MUP-a HNK, može se uzeti i kao općepoznata činjenica, jer dugi niz godina MUP funkcioniše bez izabраниh organa, komesara, o čemu su pisali brojni mediji. U spornom tekstu su u bitnom prenesene činjenice dobivene iz Informacije Sektora kriminalističke policije MUP-a HNK broj 02-02/3-16/15 od 10.02.2015, oznake „TAJNO“, te je u samom tekstu napisano „*navodne kriminalne aktivnosti....Edisa Mušića*“, obrazlaže sud i dodaje kako „tuženi nije imao razloga ne povjerovati sadržaju dobivene Informacije, posebno jer na dokumentu koji je proslijeđen Tužilaštvu BiH a u prilogu kojeg je dostavljena Informacija prenesena u tekstu, postoji potpis Ramiza Husića načelnika Sektora Kriminalističke policije, a koji je prema iskazu tuženog Predraga Blagovčanina potvrdio autentičnost iste“. Sud

štetnik oslobađa odgovornosti za štetu razlikuju se za radnju *iznošenja* od onih za radnju *pronošenja*. Zato, na primjer, Zakon o medijima Republike Hrvatske propisuje da nakladnik nije odgovoran za štetu koja je uzrokovana informacijom koja je prenesena iz akta dijela javne vlasti, a njezin smisao nije promijenjen uredničkom obradom (čl.21.1.st.4.podst.1.).

naglašava kako tuženici nisu trebali izvoditi dodatne dokaze o istinitosti tvrdnji sadržanih u *Informaciji*, jer se radi o informaciji dobivenoj od MUP-a.

„Sud želi da ukaže da u ovom postupku sud ne utvrđuje istinitost objavljenih činjenica u spornom tekstu, da će isti jesu ili bi trebale biti predmet drugih postupaka, jednako kao i odavanje informacija sa oznakom TAJNO, jednako kao i nestanak dokumenata iz arhive MUP-a HNK. Nesumnjivo je da je tužitelj bio izložen pritisku zbog objave spornog članka, ali interes javnosti u konkretnom slučaju bio je iznad interesa pojedinca, odnosno tužitelja koji kao javna ličnost, visokorangirani policajac mora biti spreman na znatno veći prag tolerancije kada su njegove riječi ili djela u pitanju“, zaključuje prvostupanjski sud.

7. Tužitelj u žalbi, ukratko, osporava zaključak prvostupanjskog suda da se radi o službenom dokumentu MUP-a HNK, pa tvrdi da je to pokušaj pojedinca da sastavi, praktično falsificira dokument i preda medijima kako bi se kriminalizirali tužitelj i s njim povezane osobe. Navodi kako sud nije mogao utvrditi identičnost *Informacije* o kojoj su tuženici pisali s *Informacijom* koja je dostavljena Tužilaštvu BiH, te tvrdi da su navodi u *Informaciji* lažni, neprovjereni i netočni. Osporava da je javna osoba
8. Kantonalni sud u Mostaru djelomično uvažava žalbu tužitelja, pa preinačuje prvostupanjsku presudu tako da utvrđuje da su tuženici spornim prilogom povrijedili čast i ugled tužitelja i tuženicima nalaže da tužitelju isplate naknadu štete u iznosu od 2.000,00 KM i objave presudu da portalu *tacno.net*.

Drugostupanjski sud suglasan je sa zaključkom prvostupanjskog suda da se prilog odnosi na temu od javnog interesa, da tužitelj jest javna osoba i da se radi o činjeničnoj tvrdnji, ali smatra da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo.

Drugostupanjski sud smatra da su tuženici trebali izvršiti dodatna istraživanja o tome da li je protiv tužitelja ili neke druge osobe iz *Informacije* pokrenut istražni postupak, ili bilo koja operativna radnja iz nadležnosti Tužilaštva BiH ili neke policijske agencije, te da li je protiv tužitelja podignuta optužnica. Smatra da su 3.tuženik i novinar Amer Bahtijar, svjedok u predmetu, „imali mogućnost od istog izvora iz Tužiteljstva BiH pribaviti i informaciju, barem i nezvaničnu, da li je na temelju podataka iz *Informacije* pokrenut bilo kakav dalji postupak“. Sud zaključuje da bi „to bilo ključno za utvrđivanje da li su tuženi u konkretnom slučaju postupali razumno i u skladu s profesionalnim standardima, dakle *bona fide*“.

„Obzirom na sve navedeno, ovaj sud smatra da iznošenje činjenica o tužitelju kao osobi koja se tereti ili sumnjiči za izvršenje raznih krivičnih djela, te u tom kontekstu posjeduje skupocjenu kuću, pokušstvo i veći broj automobila i drugih vozila, da održava neprimjerene kontakte sa osobama koje se dovode u vezu sa izvršenjem krivičnih djela te da ima određeni politički uticaj nije bilo u dobroj namjeri i da je obzirom na sadržaj *Informacije* MUP HNK, bilo razumno da su tuženi izvršili i druge provjere kod SIPA-e i Granične policije, tim prije što se u *Informaciji* pominju relevantne informacije koje je Granična policija imala, a koje se odnose na direktno kriminalno djelovanje određenih osoba, među kojima i tužitelja“, ističe drugostupanjski sud.

„Istinitost navoda o vršenju krivičnih djela od strane tužitelja, dokazuje se samo pravosnažnom presudom, a u toku postupka nije pružen takav dokaz niti dokazi da je protiv tužitelja podignuta optužnica za bilo koje od krivičnih djela za koje je u spornom tekstu navedeno da se stavljaju na teret ili da se tužitelj sumnjiči za njihova izvršenja, niti da je pokrenut bilo kakav postupak (prekršajni, disciplinski), pa ni istraga protiv tužitelja”, naglašava drugostupanjski sud i zaključuje „da su u okolnostima konkretnog slučaja izostale sve provjere koje su bile nužne i razumne da bi postupanje tužitelja bilo u dobroj vjeri”, tako da su „u konkretnom slučaju, iz svih navedenih razloga prenesene informacije koje su netačne, neuravnotežene i neprovjerene”.

II. ANALIZA

9. Sudovi su pravilno zaključili da su sporna izražavanja činjenične naravi i da se ne radi o vrijednosnim sudovima.
10. Drugostupanjski sud nije negirao pravilnost zaključka prvostupanjskog suda da se prilog temelji na dokumentima MUP-a HNK. Stoga bi tu činjenicu trebalo smatrati nesporno utvrđenom.
11. Zaključak o pravilnosti drugostupanjske presude ovisi o odgovorima na sljedeća pitanja:
 - (i) da li se dokument MUP-a HNK dostavljen Tužilaštvu BiH, kao i službene bilješke Granične policije BiH mogu smatrati službenim javnim dokumentima ili pak službenim internim dokumentima,
 - (ii) da li je autor izvještavajući o sadržaju službenih dokumenata povrijedio pravo tužitelja na presumpciju nedužnosti,
 - (iii) da li je autor poštovao novinarsko pravilo „čuti i drugu stranu“ i da li je poduzeo druge radnje radi provjere točnosti podataka sadržanih u službenim dokumentima i potpunog obavještanja javnosti,
 - (iv) da li je autor, sukladno pravilima profesionalnog i odgovornog novinarstva, mogao i/ili trebao poduzeti i druge radnje radi provjere točnosti podataka sadržanih u službenim dokumentima o kojima je izvještavao,
 - (v) da li je drugostupanjski sud pravilno primijenio pravo.

II.1. Službeni javni dokumenti ili službeni interni dokumenti

12. U praksi ESLJP i sudova u svim demokratskim zemljama primjenjuje se pravno načelo po kojem novinari nisu dužni provjeravati istinitost podataka sadržanih u dokumentima tijela javne vlasti, već da imaju pravo pouzdati se da su tijela javne vlasti odgovorno obavila svoj posao.

Tako, na primjer, u predmetu *Bladet Tromso and Stensaas v. Norway* (br. 21980/93, 20.05.1999.), koji se odnosio na prenošenje informacija iz izvještaja jednog inspektora o lovu na tuljane, koji još nije bio usvojen kao službeni izvještaj, ESLJP naglašava da, što se tiče istinitosti tog izvještaja, novinari imaju pravo pouzdati se u sadržaj

službenih izvještaja o temi od javnog interesa, tako da nisu dužni poduzeti nezavisno istraživanje. U protivnom bi, naglašava sud, bila dovedena u pitanje važna kontrolna uloga medija (*vital public-watchdog role of the media*) (§ 68.).

To je pravno stajalište ESLJP ponovio i u drugim presudama. Među njima i u presudi na koju se pozvali tuženici (*Colombani and others v. France*, br. 51279/99, 25.06.2002., § 65), te u presudama *Selistö v. Finland*, § 60; *Axel Springer AG v. Germany [GC]*, § 105; *Yordanova and Toshev v. Bulgaria*, § 51, *Gorelishvili v. Georgia*, § 41.

13. Međutim, ESLJP razlikuje javne službene dokumente (*public official reports*) ili službena priopćenja za javnost (*official press releases*) od internih službenih izvještaja (*internal official reports*). Sud smatra da se novinari imaju pravo pouzdati u javne službene dokumente, ali ne i u interne dokumente. „Iako interni službeni izvještaji mogu biti važan izvor, oni ne mogu osloboditi novinare u cijelosti njihove obveze da svoje priloge temelje na dostatnom istraživanju. U tom pogledu Sud ponovno naglašava da je važno da obje kategorije izvora budu jasno označene i da informacije iz tih izvora ne budu prezentirane na pretjerani način. To je osobito važno u pogledu izvještaja koji se odnose na sumnje u kažnjivo postupanje, gdje je u pitanju pravo na presumpciju nedužnosti“, naglašava ESLJP u presudi *VERLAGSGRUPPE DROEMER KNAUR GMBH & CO. KG v. GERMANY* (br. 35030/13, 19.10.2017., § 48).³
14. Sukladno spomenutim pravnim standardima odlučno je pitanje da li se dokumenti MUP-a HNK i službene bilješke Granične policije BiH mogu smatrati javnim službenim dokumentima ili su to interni službeni dokumenti.

Informacija je bila upisana u knjigu evidencija službenih bilješki za 2015. To znači da se radi o službenoj bilješki. Dokument Granične policije i nosi naziv službena zabilješka. Policijske bilješke u pravilu nisu službeni javni dokumenti.

Međutim, činjenica da *Informaciju* koju je sastavio Odjel za kriminalističko-obavještajne poslove Sektora kriminalističke policije HNK dostavlja načelnik Sektora, i to državnom organu nadležnom za pokretanje krivičnog progona – Tužilaštvu BiH, tom dokumentu oduzima karakter internog dokumenta. Ipak, s obzirom na propise o povjerljivosti dokumenata nastalih u predistražnoj i istražnoj fazi krivičnog postupka, *Informacija* ni nakon dostave Tužilaštvu BiH nije postala javni službeni dokument.

³ „**Error! Main Document Only.** While the Court recognises the importance of internal documents for journalistic research, it also reiterates that freedom of press carries with it “duties and responsibilities”. In this connection, the Court agrees with the domestic courts that a distinction has to be made between public official reports or official press releases and internal official reports. While journalists may rely on the former without further research, the same cannot be held for the latter. The Court concludes that even though internal official reports can be an important source, they cannot exonerate journalists completely from their obligation to base their publications on sufficient research. In this regard, the Court emphasises again that it is important that both categories of sources are clearly identified and the information taken from these sources is not presented in an exaggerated way. This holds particularly true in regard to reports concerning allegations of criminal conduct, where the right to be presumed innocent is at issue...”

15. Ako Tužilaštvo BiH u tri godine nije donijelo odluku u vezi s *Informacijom* Odjela za kriminalističko-obavještajne poslove Sektora kriminalističke policije HNK o sumnjama u nezakonito postupanje tužitelja (i drugih osoba), ako su raznovrsni problemi u radu policije HNK općepoznati (kako navodi prvostupanjski sud), ako ni nadležni ministar ni Tužilaštvo ne odgovaraju na pitanja o eventualnoj istrazi ili drugim operativnim radnjama u vezi s *Informacijom*, što bi novinar u demokratskoj zemlji vladavine prava trebao uraditi? Pogotovo ako je *Informacija* dostavljena glavnom tužitelju koji je kasnije smijenjen s funkcije i osumnjičen za zloupotrebu položaja, nesavjestan rad u službi i druge nepravilnosti u vezi s istragama koje je stornirao i obustavio, kako navodi autor.

Smatram da nema dvojbe da bi novinar izvijestio o sadržaju *Informacije*, vodeći računa o presumpciji nedužnosti, da bi omogućio „drugoj strani“ da se očituje na sadržaj *Informacije* i pokušao pronaći odgovore na pitanje što su nadležna državna tijela poduzela radi provjere točnosti navoda u *Informaciji*.

Drugim riječima, budući da *Informacija* nije službeni javni dokument, reproduciranje sadržaja tog dokumenta ne oslobađa novinara apsolutno od odgovornosti za posljedice objave podataka sadržanih u tom dokumentu. Međutim, *Informacija* nije privatni dokument, pa da je tek jedan od izvora podataka koje novinar nužno mora provjeriti putem drugih izvora. *Informacija* je službeni policijski dokument dostavljen Tužilaštvu BiH, pa je opseg istraživačkog rada koji novinar treba poduzeti izvještavajući o tom dokumentu po naravi stvari uži u usporedu s istraživačkim radom koji novinar treba poduzeti izvještavajući o privatnom dokumentom.

II.2. Da li je autor, izvještavajući o sadržaju službenih dokumenata, povrijedio pravo tužitelja na presumpciju nedužnosti?

16. U dokumentima se iznose sumnje u nezakonito postupanje tužitelja. Autor je o sadržaju dokumenata izvijestio pažljivo, vodeći računa da ne povrijedi pravo tužitelja na presumpciju nedužnosti. Autor koristi pojmove „navodno“, „sumnjiči se“, „prema zvaničnom dokumentu“, „dovodi se u vezu“, „po operativnim saznanjima mostarske policije“, „prema navodima iz dokumenta“ i slično. Ne postoji ni jedna tvrdnja iz koje bi osnovano bilo zaključiti da autor prejudicira krivičnu odgovornost tužitelja i da time povrijeđuje tužiteljevo pravo na presumpciju nedužnosti.⁴

II.3. Da li je autor poštovao novinarsko pravilo „čuti i drugu stranu“ i da li je poduzeo druge radnje radi provjere točnosti podataka sadržanih u službenim dokumentima i potpunog obavještavanja javnosti?

17. Autor se obratio tužitelju radi očitovanja na sadržaj *Informacije*, poštujući novinarsko pravilo *audiatur et altera pars*. Tužitelj nije iskoristio mogućnost da pobija navode u *Informaciji*, uz obrazloženje da nema odobrenje nadređenoga za daanje izjava.

⁴ Nesporno je da i iznošenje sumnji u počinjenje krivičnog djela škodi ugledu oštećenika, ali se ta povreda ugleda ne može smatrati povredom prava na presumpciju nedužnosti.

18. Autor je zatražio komentar od nadležnog ministra, ali on nije želio odgovoriti na postavljena pitanja. Štoviše, autor je neslužbeno saznao da je usmeno naređeno da nikakve informacije ne smiju izlaziti iz MUP-a.

Autor se obratio Tužilaštvu BiH upitom o tome da li je istraga pokrenuta, ali nikakav odgovor nije dobiven.

Autor je kontaktirao i Sadika Ahmetovića, a razgovarao je i sa Zijatom Mušićem

II.4. Da li je autor, sukladno pravilima profesionalnog i odgovornog novinarstva, mogao i/ili trebao poduzeti i druge radnje radi provjere točnosti podataka sadržanih u službenim dokumentima o kojima je izvještavao?

19. Drugostupanjski je sud zaključio da autor nije napravio sve što je mogao da istraži istinitost tvrdnji sadržanih u *Informaciji* odnosno, konkretno, da nije provjerio kod Tužilaštva ili neke policijske agencije da li je poduzeta neka operativna radnja ili podignuta optužnica, te da je od Tužilaštva mogao pribaviti informaciju, makar i neformalno, da li je pokrenut neki postupak protiv tužitelja. „Upravo bi provjeravanje i potvrđivanje podataka o tome da li je na temelju *Informacije* pokrenut dalji postupak bilo ključno za utvrđivanje da li su tuženi u konkretnom slučaju postupali razumno i u skladu s profesionalnim standardima, dakle *bona fide*“, zaključuje drugostupanjski sud.
20. Drugostupanjski sud, međutim, previđa da je autor poduzeo, među ostalim, upravo spomenute radnje provjere. Ni nadležni ministar ni Tužilaštvo nisu odgovorili na pitanje o tome što se poduzelo u povodu *Informacije*. S obzirom da bi vijest o podizanju optužnice bila javno objavljena i da bi otvaranje istrage također bila javna vijest, a takvih vijesti nije bilo, osnovano je zaključiti da Tužilaštvo BiH u povodu *Informacije* nije poduzelo ništa.
21. Činjenica da Tužilaštvo BiH nije u tri godine donijelo nikakvu odluku u vezi s *Informacijom* koju mu je dostavio Sektor kriminalističke policije nesumnjivo je *per se* vijest od javnog interesa. Pogotovo u kontekstu javne debate o radu MUP-a HNK, koji čak i sud naziva „gorućim problemom koji je opšte poznata činjenica“.
22. Prema tome, autor je u datim okolnostima poduzeo sve što je mogao kako bi provjerio točnost podataka sadržanih u *Informaciji*, utvrdio da li su nadležna državna tijela provjeravala istinitost *Informacije*, omogućio tužitelju da se očituje o sumnjama na nepravilnosti sadržanima u *Informaciji*, te omogućio očitovanje drugih osobama koje su u nekoj vezi sa sadržajem *Informacije*. Nitko, pa ni sud, od novinara ne može očekivati da umjesto tužilaštva i/ili policije, odnosno organa krivičnog gonjenja, provodi istragu i prikuplja dokaze o nezakonitim postupanjima osoba koje se u nekom službenom dokumentu za nešto sumnjiče.

23. Da je drugostupanjski sud utvrdio da je autor poduzeo radnje provjere podataka koje sud spominje kao premisu za zaključak da su tuženici postupali u dobroj vjeri, i odluka drugostupanjskog suda, kako proizlazi iz obrazloženja, bila bi drugačija. Zato je u daljnjem postupku pravne zaštite važno ukazati na propust drugostupanjskog suda da pravilno evaluira sve radnje koje je autor poduzeo, te posljedično pogrešan zaključak suda da tuženici nisu postupali u dobroj vjeri.

II.5. Pogrešna primjena materijalnog prava

II.5.1. Tužitelj je „javni službenik“, pa je standard odgovornosti tuženika za štetu – svjesno iznošenje neistine ili zanemarivanje neistinitosti zbog nepažnje

24. Zakon o zaštiti od klevete FBiH (ZZK) definiira članom 4. podst.c) da je „javni službenik“ svaka osoba zaposlena u javnom organu. Tužitelj, kao inspektor MUP-a HNK, jest javni službenik. Za javne službenike, kao i za teme od političkog i javnog interesa, ZZK propisuje viši standard odgovornosti, pa će tako za štetu nakladnik/urednik/autor biti odgovorni samo ako (i) svjesno iznose neistine ili (ii) nepažnjom zanemare neistinitost izražavanja (čl.6. st.4. i 5.)
25. Drugostupanjski sud je tužitelju dosudio naknadu štete ne primjenjujući standard odgovornosti propisan članom 6.st.5. u vezi sa st.4. ZZK. Sud, naime, ni jednom riječi ne navodi da bi tuženici svjesno iznosili neistine ili nepažnjom zanemarili neistinitost izražavanja. Zato je drugostupanjski sud usvajanjem dijela tužbenog zahtjeva pogrešno primijenio materijalno pravo.

II.5.2. Drugostupanjski sud propustio provesti test razmjernosti

26. Drugostupanjski sud je propustio o predmetu spora odlučiti primjenom testa razmjernosti, koji je sud dužan provesti sukladno članu 10.st.2. Europske konvencije. Ograničenje slobode izražavanja dopušteno je, naime, samo ako su kumulativno ispunjene tri pretpostavke: (i) načelo legaliteta (da je ograničenje propisano zakonom), (ii) načelo legitimiteta (da je ograničenje propisano radi zaštite legitimnog cilja) i (iii) načelo „neophodnosti u demokratskom društvu“ i podredno načelo razmjernosti – da je ograničenje razmjerno potrebi zaštite povrijeđenog dobra.
27. Drugostupanjski sud niti spominje niti provodi test razmjernosti. Taj propust *per se* ukazuje da drugostupanjski sud pogrešno primjenjuje pravne standarde zaštite slobode izražavanja koje je u svojim presudama definirao ESLJP, tako da je svojom presudom povrijedio pravo tuženika na slobodu izražavanja.

III. ZAKLJUČAK

28. Drugostupanjsku presudu moguće je, smatram, valjano osporiti dokazivanjem da je zbog svih opisanih propusta drugostupanjskog suda povrijeđeno pravo tuženika na slobodu izražavanja.

Vesna Alaburić

